

GRUP CANAL '77 : între revendicarea drepturilor și „parazitism social”

„Când ai pierdut aproape totul, rămânând doar cu «niște principii», nu le încalci, măcar ca să nu pierzi totul-totul-totul.”

Paul Goma¹

Abstract. *Against the backdrop of 1977 Human Rights Movement (Goma Movement), on July 5, five young laborers were publicly exposed in Bucharest and illegally sentenced to one year of forced labor for „social parasitism”. In 1977, their earlier wish to obtain a passport turned into a consistent protest against the restrictions on the freedom of movement imposed by the communist regime. In august 1977, they escaped from the reopened site at the Danube-Black Sea Canal and went on a hunger strike in the hope of attracting the international public attention. An Address on Individual Freedoms was drafted by the French Committee of Human Rights in Romania, expressing a particular concern over Goma’s destiny and the other adherents to the Human Rights Movement, including those five young laborers who wanted to have their rights respected : Iosif Dan Niță, Radu Negrescu (Suțu), Raymond Păunescu, Nicolae Windisch and Ion Marinescu. They released a public statement addressed to Belgrade Conference participants, and acquainted by Eugen Ionesco during a reunion in Paris. Being supported by the Radio Free Europe, Amnesty International, Western print media and by the dissident Paul Goma, until the beginning of 1978 they managed to receive a passport and leave the country.*

Keywords : *communism, protest, forced labor*

1. „Trădarea exilului ? ”, interviu realizat de Radu Negrescu-Suțu, în *Dialogul teologilor. Nuvele, eseuri, articole și interviuri din exilul parizian*, prefață de Paul Goma, Editura Criterion Publishing, București, 2006, p. 159.

Contextul ideologic

Pentru a descuraja și stopa emulația provocată de Mișcarea pentru drepturile omului, declanșată de scriitorul Paul Goma în iarna-primăvara anului 1977, Securitatea și Procuratura au recurs, în vara aceluiași an, la condamnări „argumentate” de Legea nr. 25/1976 privind încadrarea într-o muncă utilă a persoanelor apte de muncă. După ce Mișcarea Goma a fost „pacificată” brutal, culminând cu arestarea scriitorului la 1 aprilie 1977, continuând cu încercarea de asasinare în sediul Securității din Calea Rahovei, dejucată de o campanie de susținere și solidarizare fără precedent din partea opiniei publice occidentale, metoda condamnării la muncă forțată pentru „parazitism social” s-a dovedit mult mai eficientă. În primul rând, pentru că articolele legii prevedeau implicarea totală a societății în depistarea și „îndrumarea” celor care aveau vârsta de peste 16 ani, dar nu dețineau un loc de muncă, o atare vigilență devenind obligație obștească. În al doilea rând, pentru că judecarea și condamnarea trebuiau să se producă în regim de urgență. Astfel, ilegalitățile împotriva unor oameni nevinovați erau mascate legal, potențialele focare de infectare a societății fiind, din start, eradicate: „Securiștii vorbeau despre noi ca despre o «marfă de export», dar se pare că Nicolae Ceaușescu a dat ordin să fim pedepsiți, ca exemplu, nu cumva să mai facă și alții ca noi”, spune Radu Negrescu-Suțu, supraviețuitorul Grupului¹.

Grija partidului-stat pentru sănătatea socială a fost, în realitate, o altă metodă de exercitare a controlului total, frizând, prin formele de manifestare, patologicul. După strângerea șurubului ideologic, în urma Tezelor din iulie (1971), Securitatea adoptă un dispozitiv cu metode din ce în ce mai sofisticate. Un material intern din 18 decembrie 1975, intitulat „Tematica privind rapoartele ce vor fi prezentate de către șefii inspectoratelor la bilanțul activității Ministerului de Interne pe 1975”², este concludent. Pe lângă permanenta obsesie de a depista și demasca „acțiunile ostile întreprinse de legionari” (la mijlocul anilor 1970!), Securitatea își pliază strategiile de luptă cu dușmanii închipuiți ai regimului pe noile tactici de „apărare a cuceririlor revoluționare” ale clanului Ceaușescu și camarilei acestuia: „Prevenirea, descoperirea și curmarea la timp a acțiunilor dușmănoase cu caracter iredentist întreprinse de unele elemente ostile din interior; asigurarea urmăririi emisarilor

1. Interviu inedit cu Radu Negrescu-Suțu, 2 aprilie 2015, București.

2. Arhiva Consiliului Național pentru Studiarea Arhivelor Securității (în continuare ACNSAS), fond Documentar, dosar 000095, vol. 6, partea a II-a, f. 70.

cercurilor reacționare din străinătate potrivit Ordinului nr. 000235/1973”¹. O altă categorie privilegiată de atenția Securității era constituită de cetățenii străini, fie diplomați, fie comercianți-specialiști din diverse domenii, profesori, doctoranzi, studenți. Un punct aparte (pct. 9) se referă la supravegherea turiștilor, așa explicându-se și insistența persuasivă a lucrătorilor Securității pentru „atragera la colaborare” a salariaților din domeniul hotelier, după cum se va vedea și în cazul de față.

Cu punctul 10, grija pentru contracararea intereselor legitime ale cetățenilor este tot mai evidentă: „Măsurile întreprinse de conducerea inspectoratului pentru executarea ordinelor privind soluționarea cererilor de plecare în străinătate, respectarea regimului de frontieră și organizarea muncii informative, în scopul prevenirii rămânerii în străinătate sau trecerii frauduloase...”², altfel spus, măsuri de încălcare a libertăților. Un alt punct relevant în privința cazului nostru este 14: dezvoltarea muncii informativ-operative pe șantierele de construcții. Asigurarea ordinii și liniștii publice – un deziderat cu tradiție la ora aceea, în materie de practică judiciară – trebuia, conform pct. 17, să se realizeze prin „combaterea infracțiunilor comise prin violență, a manifestărilor de *huliganism* și *parazitism social*” [s.n.], dar și prin „educarea politico-juridică și contrainformativă a populației, la dezvoltarea opiniei publice”, prin „întărirea legăturilor cu oamenii muncii”³.

Dacă în epoca Gheorghiu-Dej, oamenii încă mai păstrau o demarcație clară între discursul oficial și realitatea palpabilă (arestările masive, epurările, naționalizările, colectivizarea nu le permiteau încă să se lase distorsionați mental de învăluitoarea limbă de lemn), în epoca Nicolae Ceaușescu planurile comunicării se amestecă, devin interșanjabile. Oamenii sunt nesiguri, nu mai pot deosebi realitatea ficțiunii de ficțiunea realității. Este meritul discursului ideologic, al limbii de lemn, acest motor zvâcnind ca o inimă, pulsând carburantul de care sistemul comunist are nevoie pentru a funcționa. Toate aceste directive se vor regăsi în realitatea paralelă a românilor, în metamorfozările individuale succesive, de colectivitate și de situație⁴. În realitatea din intimitate și în realitatea de la serviciu/comitetul de partid/adunarea generală a oamenilor muncii etc. românii aveau comportamente diferite. Reeducarea națională începută de regimul Dej s-a desăvârșit

1. *Ibidem*.

2. *Ibidem*.

3. *Ibidem*.

4. Pentru delimitări conceptuale și analiza limbii de lemn, vezi Alain Besançon, *Originile intelectuale ale leninismului*, Editura Humanitas, București, 1993; Françoise Thom, *Limba de lemn*, Editura Humanitas, București, 1993; pentru instalarea mecanismelor limbii de lemn în discursul oficial românesc, vezi Flori Stănescu (Bălănescu), „Regimul instalat la 6 martie 1945: noul limbaj politic” (fragment din teza de licență), în *Arhivele Totalitarismului*, anul IV, nr. 11-12, 2-3/1996, pp. 49-59.

în Epoca de Aur a lui Ceaușescu. Oamenii s-au dedublat pentru a supraviețui/promova/parveni, unii fiind conștienți, alții născându-se după 1965, fără a avea o legătură directă cu memoria criminalității din stalinismul românesc, într-o atmosferă stăpânită de spaime și de amnezie (auto)indusă.

„Educația politică, civică, contrainformativă”, „dezvoltarea opiniei publice”, „întărirea legăturilor cu oamenii muncii” nu sunt simple expresii din arsenalul lingvistic oficial, ci se regăsesc în colaborarea oamenilor de orice condiție cu instituțiile represive ale regimului comunist, adică în munca informativ-operativă ; în adunările generale cetățenești, puse în scenă de către organizațiile de partid (orașenești, comunale, de sector, de fabrică etc.), având ca scop demascarea „elementelor trădătoare, ostile, huliganice, parazitare”.

„Pârâții” vor respectarea drepturilor constituționale, au părul lung, unii poartă barbă, pantaloni evazați, ochelari, vorbesc limbi străine, sunt chiar urmași de domnitori (Radu Negrescu-Suțu), știu să se exprime fără greșeli gramaticale, fără sintagme ideologice, în ciuda faptului că nu sunt „decât” niște recepționeri din domeniul hotelier. Toate, ipostaze neconforme cu etica și estetica socialiste, iar cei care îi delatază sau îi demască public sunt soți, părinți, bunici iubitori și sensibili, grijulii cu viitorul familiei.

Pe această armată de cetățeni români „avertizați/influențați” de Securitate sau „privilegiați” de partid, indiferent de originea lor etnică sau de religie, a mizat regimul pentru a crea o „opinie publică” favorabilă, cointereseată, controlată. Cele câteva milioane de membri de partid au constituit armata, masa de manevră înregimentată a partidului-stat. Se spune că deveniseră comuniști-cu-carnet de nevoie, că nu credeau în politica de partid etc. După decembrie 1989 s-au derobat de responsabilitatea implicării în funcționarea unui regim ideologic ilegal și criminal, bazat pe o instituție a terorii, „ilegală, ilegală și criminală”¹. O atitudine generalizată, care, paradoxal, cauționează criminalitatea regimului. O mare parte a celor câteva milioane de membri ai PCR a întreținut după 1989 atmosfera luptei împotriva intelectualilor (*moarte intelectualilor!*), împotriva partidelor istorice recent reactivate (*nu au mâncat salam cu soia!*), împotriva străinilor, în special a occidentalilor (*nu ne vindem țara!*) ș.a.m.d. Aparatul propagandistic a reușit să inducă și să consolideze o opinie publică pe măsura regimului comunist. Membrii de partid constituie doar o parte a realității opiniei publice în comunism, cu profunde reverberații în câmp social, politic și mental după 1989.

1. „Criminalitatea sistemului, izvorâtă din chiar natura sa ilegală și ilegală, nu a dispărut după 1964. Securitatea a fost așadar o instituție ilegală, ilegală și criminală de la începutul și până la sfârșitul ei” (*cf. Comisia prezidențială pentru analiza dictaturii comuniste din România, Raport final, București, 2006, p. 14, disponibilă la on-line la adresa http://www.presidency.ro/static/ordine/RAPORT_FINAL_CPADCR.pdf, accesat la 23.07.2015*).

„Opinia publică” românească este reflexul unei mentalități a supraviețuirii cu tarele comunismului, rezultând din proiectul ideologic, după modelul sovietic, multiplicat cu oarecare diferențe locale în toate țările Blocului Comunist. Realitatea postcomunistă este surprinsă de Vladimir Bukovski, adept al unui proces al comunismului de tip Nürnberg, însă limitat la „capii răutăților”, într-o formulă mai mult decât relevantă, astfel : „Un om nu poate renaște fără suferință, fără o revizuire dureroasă a fostelor lui valori și cu atât mai mult nu poate renaște o țară care a trăit timp de atâtea decenii sub cea mai monstruoasă dintre minciuni. Nu există decât un caz în care renașterea s-a produs : Germania după război. Nemții au devenit conștienți de greșeala lor națională. Și asta deoarece crimele lor au fost condamnate de întreaga omenire”¹.

În absența unui Nürnberg al comunismului, fostele state comuniste (și actualele) sunt „beneficiarele” reeducării comuniste, dar una care nu-și mai fructifică roadele ostentativ (local), ci difuz (la nivel planetar).

Un alt segment, mult mai greu de demarcat și de intuit, îl reprezintă ceea ce Securitatea a numit „agentura”. Ca și în ceea ce-i privește pe membrii de partid, detaliile se pot dovedi extrem de confuze și insidioase. Nu toți membrii de partid și-au făcut datoria (față de PCR sau de Securitate), așa cum nu toți colaboratorii² au fost motivați de pasiunea de a lucra cu „organele”. Unii dintre ei, în ciuda faptului că au semnat un angajament, nu s-au ținut de cuvânt. Motivele pentru care „contractul” lor cu Securitatea a devenit caduc țin, de obicei, de caracterul celui care a semnat, cel mai adesea o victimă a sistemului. Aflat la ananghie, neavând practica rezistenței sau chemare pentru opoziție/disență/martiraj, cel vizat nu a avut curaj să refuze semnarea, dar a avut ulterior curajul de a nu „da” nimic. Sau ce „a dat” este practic irelevant. Motiv pentru care Securitatea îl abandonează. El are o responsabilitate în primul rând morală, nu una legală.

Contextul social

Anul 1977 a pus la grele încercări regimul comunist de la București : Mișcarea pentru drepturile omului (care a debutat pe 8 februarie și s-a încheiat „oficial” la 1 aprilie, odată cu arestarea liderului său, Paul Goma, cu reverberații în lunile următoare, inclusiv în greva minerilor), cutremurul de pământ (4 martie), grupurile de „elemente parazitare”, revendicându-se de la Mișcarea Goma (rezolvarea cazurilor s-a întins din primăvară până în toamnă, și chiar până în 1978, când a reușit să plece și ultimul „parazit” din grup), greva minerilor din Valea Jiului (1-3 august).

-
1. *Apud* Monica Lovinescu, *Diagonale*, Editura Humanitas, București, 2010, p. 18.
 2. Îi numesc generic astfel pe toți cei care au fost implicați într-un fel sau altul în acțiunile Securității.

A fost efectiv anul cutremurelor pentru regimul Ceaușescu. „Cutremurul oamenilor”¹ și cutremurul de pământ au constituit două dintre cele mai puternice zguduituri care au destabilizat construcția comunistă din România. În plan diplomatic, regimul Ceaușescu făcea echilibristică între Occident (prin întreținerea cu tot mai slabe puteri logistice a unei fantasmaticе politici de independență față de Moscova) și Uniunea Sovietică (față de care comuniștii români continuau să fie obedienți ideologic).

O solidarizare masivă cu Mișcarea Goma ar fi putut avea efecte majore în plan politic și social. Spaima de Securitate a românilor și spaima regimului de orice fisură în scutul ideologic, folosit împotriva propriilor cetățeni, au condus aproape firesc la soluțiile de descurajare a gesticii opozante și de limitare a pagubelor. Doritorii de pașaport au răsuflat ușurați, în sfârșit, scăpând din azilul absurdului numit România, regimul a răsuflat ușurat că a mai scăpat de câteva „elemente ostile”, potențiale focare de infecție. Dar nu înainte de a folosi toate mijloacele din dotarea Securității pentru a le descuraja. Cei care s-au încăpățânat să-și mențină hotărârea de a părăsi România au fost mai puțini decât cei asupra cărora „influențarea pozitivă” a lucrătorilor din Securitate a dat roade.

Paradoxal, „concentrarea tuturor forțelor, unirea în jurul conducătorului iubit” a prins rădăcini pe o realitate socială tot mai precară. Un an mai târziu, Securitatea face bilanțuri pe diverse planuri. Aflăm din „Raport cu privire la activitatea desfășurată de organele și organizațiile de partid, de masă și obștești, de organele de stat pentru aplicarea prevederilor Legii nr. 25 din 1976 referitoare la încadrarea într-o muncă utilă a persoanelor apte de muncă” care era situația la sfârșitul anului 1978. Materialul este emis de CC al PCR, Secția Organizatorică. La indicațiile lui Nicolae Ceaușescu „s-au intensificat acțiunile organizatorice de partid, de stat și obștești pentru aplicarea prevederilor Legii nr. 25”². În 1978 au fost depistate, cu ajutorul instituțiilor locale, peste 15.000 de „persoane neîncadrate în muncă”, care „duceau un mod de viață parazitar”; au fost aplicate „măsuri de repartizare a lor în producție”; pentru creșterea forței de influențare a opiniei publice au fost puse în discuția adunărilor cetățenești 3.500 de persoane care au refuzat să se încadreze în muncă”; alți aproximativ 1.200 de oameni „au fost obligați la muncă prin hotărâre judecătorească, iar peste 1.500 care nu s-au prezentat în timpul stabilit pentru repartizarea în producție au fost amendatși”³. Până la data raportului, fuseseră însă încadrați cu forța 1.100 dintre aceștia. Pentru integrarea lor socială au fost aplicate măsuri precum: cursuri de calificare, au fost ajutați să realizeze normele de

1. La 5 martie 1979, editura Seuil lansa volumul de mărturii al lui Paul Goma, *Le tremblement des hommes – Peut-on vivre en Roumanie aujourd'hui ?* (titlul original: *Culoarea curcubeului*), în traducerea lui Alain Paruit. Cartea a fost lansată în prezența lui Eugen Ionescu și a lui Fernando Arrabal. În 2015 a apărut ultima ediție în limba română, cu titlul *Culoarea curcubeului '77 (Cutremurul oamenilor)*, la Editura Ratio et Revelatio, Oradea.

2. ACNSAS, fond Documentar, dosar 000116, vol. 1, ff. 51-55.

3. *Ibidem*.

muncă, le-au fost asigurate condiții de cazare și hrană, s-a urmărit „atragerea lor în acțiunile cultural-sportive în vederea petrecerii utile a timpului liber”¹.

O altă preocupare majoră a instituțiilor centrale și locale în a doua jumătate a anilor '70 și în anii '80 a fost „asanarea municipiilor și orașelor mari de elementele care nu-și justificau prezența, ducând o viață parazitară”²: au fost depistate 43.700 de persoane care „parazitau” mediul urban comunist, din perspectiva CC al PCR nejustificându-și prezența. Aproximativ 4.000 erau urmărite pentru diverse infracțiuni, iar peste 39.000 au fost predate consiliilor populare din localitățile de domiciliu.

Secția organizatorică a partidului identifică și neajunsurile aplicării Legii nr. 25/1976: dintre cele circa 3.500 de persoane „discutate în adunări”, doar 1.500 „au fost determinate să accepte un loc de muncă”, motiv pentru care a fost nevoie să se recurgă la hotărâri judecătorești „pentru obligarea lor la muncă”³. Documentul de lucru al PCR confirmă implicarea partidului în toate și rolul de apendice al justiției la proiectul ideologic. Pe de altă parte, dintre cei obligați la muncă, 600 nu au executat hotărârile judecătorești, cei mai mulți dintre ei fiind din județele Dâmbovița, Gorj, Botoșani, Iași, Dolj, Mehedinți, Sibiu și Suceava. Același document explică și cauza refuzului de a da curs hotărârilor judecătorești: persoanele vizate de munca obligatorie „nu pot fi condamnate conform Codului penal pentru infracțiunea de nerespectare a Legii nr. 25/1976, deoarece nu se prevede aceasta și, ca urmare, ei continuă să ducă o viață parazitară”⁴. Cu alte cuvinte, ducerea cu forța pe șantierele Canalului Dunăre-Marea Neagră a celor cinci tineri despre care e vorba în acest studiu (dar și a celor din Grupul Balta Brăilei ș.a.), urmărirea lor în permanență, arestarea, anchetarea, maltratarea, încălcarea dreptului la greva foamei etc. au fost acțiuni ilegale, aspect recunoscut indirect chiar de membrii CC al PCR, într-un document secret. Cu tot consumul logistic și informativ-operativ din anul 1977, la sfârșitul anului următor fuseseră depistate încă aproximativ 4.000 de persoane neîncadrate în muncă, care făceau obiectul Legii nr. 26/1976, ceea ce înseamnă că existau fisuri în mastodontul controlului total.

Lupta pentru drepturi și abuzurile regimului comunist în anul cutremurelor

Goma a fost cel care a dat curaj tinerilor disperați pe vremea aceea. [...] Când Goma lucra la Biblioteca de Stat⁵, Manuela Negrescu, soția mea, l-a așteptat, și a mers pe

1. *Ibidem.*

2. *Ibidem.*

3. *Ibidem.*

4. *Ibidem.*

5. Unde a fost angajat forțat de Securitate, după eliberarea din 6 mai 1977, pentru ca să nu mai „urle Occidentul” că e maltratat și nedreptățit.

lângă el, mâncând dintr-un măr, lăsând impresia că nu îl cunoaște. L-a întrebat ce să facem, eu și grupul. Uitându-se în altă parte, Goma i-a spus : „Transmiteți-le să se țină tari, să nu cedeze !”. A fost exemplul nostru moral ! Oamenii se iau apoi cu viața, dar nu uită niciodată că-i sunt recunoscători lui Paul Goma. Și Gabi Niță, văduva lui Dan, când vorbesc cu ea îmi mai spune : „Dacă n-ar fi fost Goma, n-ați fi plecat voi !”.¹

Primul apel al „Grupului 77”, format din : Iosif Dan Niță, Radu Negrescu(-Suțu), Raymond Păunescu, Nicolae Windisch și Ion Marinescu, a fost cel din 26 mai 1977, ajuns în posesia Ambasadei americane la București și publicat în ziarul elvețian *Die Weltwoche*, difuzat la postul de radio Europa Liberă pe 30 iunie 1977. Ei au trimis postului și scrisori individuale. Iată ce spunea Nicolae Windisch în epistola sa :

Sunt tânăr, experiența de viață m-a făcut să înțeleg adevărata față a societății socialiste în care par a fi numai principiile, sloganurile, cuvintele fals patriotice. Este foarte deprimant ca la numai 28 de ani, sătul de atâtea abuzuri, de încălcarea drepturilor și libertăților consfințite în constituție și legi, să pleci aiurea în lume. A fi român în România trebuie să te supui orbește partidului. Libertatea conștiinței este negată, dacă cârtești ești clasat trădător de țară, un mare pericol pentru partid. Imediat intervine mâna dreaptă a partidului – Securitatea statului – care decide condamnarea... Îmi exprim întreaga adevărată aderență la apelul lui Paul Goma și mă alătur semnatarilor de pretutindeni care cer respectarea integrală a drepturilor și libertăților omului acolo unde acestea sunt încălcate. Ar fi timpul ca statele totalitare să înțeleagă că omul trebuie să fie om și nu o simplă unealtă de producție, că el are o conștiință, că el se naște cu drepturi și libertăți inalienabile².

Apelul se adresa în egală măsură Conferinței de la Belgrad și președintelui Carter. „Scrisoarea trimisă DI./ui/ CARTER de cinci români – un muncitor și patru ospătari angajați la hotelul PARC din București” apare în transcrierea Securității, într-o notă-sinteză semnată de col. Gh. Răducă :

Cei cinci semnatori ai scrisorii deschise adresate președintelui CARTER (...) nu sunt nume proeminente și nici nu sunt intelectuali. Ei lucrează ca chelneri la hotelul PARC de la București. Ce i-a determinat pe acești tineri din România să ridice problema drepturilor omului ? Unul din cei cinci semnatori, NICOLAE WINDISCH, ne lămurește într-o scrisoare care însoțește apelul adresat președintelui CARTER. Că nu mai dorește să trăiască într-o țară unde se formulează legi și lozinci frumoase care însă nu se

1. Radu Negrescu-Suțu, „Trădarea exilului ?” ; vezi și Radu Negrescu-Suțu, „Mărturie din România «regretatului» Ceaușescu”, *Memoria*, revista gândirii arestate, nr. 3/2000, p. 61.
2. Av. Cornel Dumitrescu, „Ogorul semănat de Goma dă roade”, *Cuvântul românesc*, Canada, anul 2, nr. 18, octombrie 1977, pp. 3, 5.

potrivesc cu realitatea. (...) El cere autorităților românești permisiunea de a părăsi țara și declară că vrea să renunțe la cetățenia română¹.

APEL

În numele dreptății libertății și al păcii la care aspiră toate popoarele, noi cetățeni ai RSR cerem[,] în spiritul Cartei Națiunilor Unite[,] respectarea drepturilor și libertăților omului. Întâi ne adresăm reprezentanților statelor la Conferința de la Belgrad, ca să studieze cu toată atenția cuvenită felul în care se aplică în ROMÂNIA articolul 8 – paragraful 7D [definițiile art. 1-7 d.]² al protocolului final al Conferinței de la Helsinki care cere statelor semnatare să respecte drepturile omului și libertățile fundamentale inclusiv libertatea de opinie, a conștiinței și a convingerilor religioase.

Doi, cerem Conferinței de la Belgrad să analizeze felul în care se aplică în România art. 55, paragraful E din Cartea Națiunilor Unite care prevede respectarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

Trei, cerem de asemenea să se studieze felul în care se aplică în România art. 13, paragraful 2 din Declarația Universală a [drepturilor] omului conform căreia fiecare om are dreptul să părăsească și să se întoarcă în țara sa după propria lui voie.

Patru, cerem ca pe baza articolului 39 din Constituția României, care prevede că fiecare cetățean al RSR este obligat să respecte Constituția și legile țării să fie respectate de asemenea articolele privitoare la drepturile inalienabile ale omului, din aceeași constituție. Astfel, art. 17 prevede că: Statul garantează egalitatea de drepturi a tuturor cetățenilor, iar art. 30 garantează libertatea conștiinței.

Cinci, cerem comisiei sociale de pe lângă Adunarea Generală a Națiunilor Unite ca să se ocupe de aplicarea art. 62, paragraful 2 din Carta Națiunilor Unite, care prevede că ea poate să facă propuneri cu scopul de a promova respectarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

Șase, apelăm la președintele CARTER și la Congresul american să analizeze cu toată atenția felul în care respectă România drepturile omului de a emigra, drept pe care legea americană a Comerțului Exterior o consideră ca o condiție esențială pentru ca un stat să obțină CLAUZA NAȚIUNII CELEI MAI FAVORIZATE.

Șapte, cerem Comitetului pentru drepturile omului de pe lângă Organizația Națiunilor Unite să analizeze felul în care se aplică în România Pactul privind drepturile civile și politice care a fost ratificat de Consiliul de Stat al României, prin decretul nr. 212 din 31 oct. 1974. Să amintim că art. 12, paragraful 2 din acest pact, prevede că orice persoană este liberă să-și părăsească țara. Art. 19 paragraful 1 prevede că nimeni nu trebuie să sufere din cauza opiniilor sale.

Opt, apelăm la opinia publică internațională să susțină cauza drepturilor omului și să se ocupe de situația din România, în spiritul pactelor internaționale pe care ea le-a semnat și ratificat.

Să adăugăm la acestea că apelul nostru nu urmărește să dăuneze atmosferei politice din România și nici nu urmărește să sublinieze [submineze?] ordinea socialistă din această

1. ACNSAS, fond Informativ, dosar 309774, f. 13.

2. Singura diferență de conținut între cele două variante de apel la care am avut acces până acum.

țară și nici să aducă vreo vătămare unității și suveranității naționale a statului român. Apelul nostru nu țintește decât la respectarea CONSTITUȚIEI țării și a convențiilor internaționale pe care ROMÂNIA le-a semnat.

Cu dorința de a contribui[,] prin apelul nostru[,] la străduințele întregii umanități pentru realizarea unei adevărate destinderi și a unei conviețuiri pașnice semnăm cu tot respectul.

1. ION MARINESCU, în vârstă de 30 de ani, muncitor
2. IOSIF NIȚĂ, în vârstă de 26 de ani, chelner
3. RADU NEGRESCU, în vârstă de 27 de ani, chelner
4. RAIMOND PĂUNESCU[,] în vârstă de 26 ani, chelner
5. NICOLAE WINDI/S/CH[,] în vârstă de 28 ani, chelner.¹

Cu ceva timp înainte de apel, „fiindu-ne teamă de o înscenare cu valută, ne-am dat demisia din hotelărie și ne-am angajat, eu și Păunescu, ca încărcători-descărcători pe vagoanele poștale, unde ni se putea mai greu înscena ceva. Niță și Windisch lucrau ca paznici de noapte la o centrală termică din Militari, iar Marinescu ca muncitor la un atelier care fabrica rame de ochelari. Aceasta nu i-a împiedicat pe tovarăși, după cum vom vedea mai departe, să ne condamne pe toți cu legea 25, ca «paraziți sociali»². Rolul postului de radio Europa Liberă de difuzor necenzurat de către puterea de la București a funcționat și în acest caz, tinerii fiind arestați a doua zi după difuzarea apelului, pe 1 iulie. Timp de cinci zile, în anchete cu bătăi și intimidări, ținând câte 10 ore, la sediul din str. Beldiman, Securitatea a încercat să-i determine să-și retragă public sprijinul acordat Mișcării pentru drepturile omului. Logica ideologică funcționa conform priorităților de moment ale luptei cu „dușmanul poporului” – intern sau extern – și pe 5 iulie aveau să fie judecați în secret, pentru *parazitism social*, nu înainte de a fi „judecați” de oamenii muncii, în aceeași zi, unii la locul de muncă, alții la domiciliu ori în locuri stabilite ad-hoc, unde au fost duși cu cătușe la mâini, în dubele Miliției.

O declarație olografă a lui Nicolae Windisch din prima zi de arest, 1 iulie 1977, aduce detalii importante asupra funcționării și reacțiilor grupului. El spune că a fost coleg la Hotel Parc cu Păunescu, Niță și Negrescu, fiind și prieteni, motiv pentru care ieșeau împreună în oraș. Pe cel de al cincilea membru al grupului, Ion Marinescu l-a cunoscut datorită lui Radu Negrescu, în 1974 sau 1975. La începutul lunii mai 1977 s-au întâlnit acasă la Dan Niță: „Deoarece fiecare avea probleme de ordin personal, din discuții am căzut de acord să întocmim o scrisoare.

-
1. ACNSAS, fond Informativ, dosar 309774, ff. 14-16. Varianta primită de la dl Negrescu-Suțu, probabil o traducere a textului apărut în *Die Weltwoche* sau chiar originalul, prezintă diferențe de redactare. Este ciudat că s-au recomandat drept „chelneri”, întrucât cei patru erau recepționeri în domeniul hotelier.
 2. E-mail primit de la dl Radu Negrescu-Suțu, iulie 2012.

Și așa cu aportul tuturor s-a întocmit acea scrisoare. Ca materiale informative ne-au stat Carta Drepturilor omului, Carta Națiunilor Unite, Constituția, Decretul 212¹ etc.”². După ce au definitivat de comun acord textul, s-au reîntâlnit în locuința soției lui Marinescu, unde Windisch a multiplicat scrisoarea la o mașină de scris. Partea introductivă a Declarației lui Windisch este recapitulativă. Urmează rememorarea detaliată a difuzării scrisorii, începând cu prima vizită la Ambasada americană, aproximativ pe 26 mai, în jurul orelor 10-11 ;

Am intrat în ambasadă prin curtea consulatului, apoi prin spate am intrat în clădirea principală. La intrarea în ambasadă ne-a întâmpinat în ușă un soldat american de serviciu... Dan Niță s-a dus la ghișeu de vis-à-vis de soldat și a discutat cu o doamnă în românește. Doamna era în vârstă și avea voce groasă. Am așteptat puțin și în hol am discutat cu un salariat al ambasadei, [care] nu s-a recomandat, am discutat în engleză, două-trei minute numai. Salariatul ambasadei era înalt, plinuț, păr șaten.

Eu și Niță Dan doream ca el salariatul să primească scrisoarea și să o transmită președintelui american. Americanul a refuzat, însă spre sfârșit a acceptat scrisoarea cam nesigur. Acesta a spus că nu ne poate ajuta deoarece înțelegerea consulară bilaterală îl împiedică. La acest răspuns eu i-am spus diplomatului că totul este legal deoarece eu, noi adresăm scrisoarea președintelui Statelor Unite și că el reprezintă Ambasada Statelor Unite la București³.

În aceeași zi, cei doi au coborât din autobuzul 31 în stația de la Parc Dorobanți. Niță a așteptat pe o bancă, în timp ce Windisch s-a îndreptat către Ambasada RFG. În apropiere, a fost „oprit de cineva, un bărbat în costum cenușiu, înalt, cărunț”, care l-a întrebat unde merge, că ambasada este închisă ; „acest lucru era complet neadevărat deoarece imediat din curiozitate am sunat ambasada RFG și ei lucrează”⁴. A doua zi, cei doi au repetat scenariul întocmai. Windisch a reușit să pătrundă în hol, unde, într-un târziu, a apărut „un domn mic de statură, gras, cu părul negru”, căruia i-a spus că vrea să transmită guvernului german prin intermediul ambasadei germane o scrisoare ; deși vorbea în germană, scrisoarea era redactată în română, motiv pentru care domnul, neștiind românește, „a primit-o cu multă răceală” ; după circa 3 minute, a ieșit și au mers la Ambasada Marii Britanii, unde, la intrare, în stânga ușii, se afla un birou de informații, iar Windisch a vorbit cu un englez, căruia i-a spus că vrea să trimită o scrisoare guvernului englez : „Aceeși dificultate,

1. Decret nr. 212 din 31 octombrie 1974 pentru ratificarea Pactului internațional cu privire la drepturile economice, sociale și culturale și Pactului internațional cu privire la drepturile civile și politice, vezi http://www.cdep.ro/pls/legis/legis_pck.htm_act_text?id=63815 (accesat la 23.02.2015).

2. ACNSAS, fond Informativ, dosar 309774, f. 24.

3. *Ibidem*, ff. 24-25 r-v.

4. *Ibidem*.

scrisoarea era în românește și domnul de la ghișeu s-a uitat, nu a înțeles nimic (...) a primit-o cu îndoieli” și a pus-o într-o mapă¹.

Arestați pentru că și-au manifestat, în conformitate cu Constituția statului comunist, dreptul de a se exprima liber, au fost condamnați la muncă forțată. Sentința civilă nr. 3682 din 5 iulie 1977 a fost pronunțată în „ședință publică”, prezidată de Liviu Giurgiu, asesori populari fiind Ana Bogdan și Aurelia Petrescu, iar procuror Rică Burian. În realitate, judecata s-a desfășurat cu ușile închise, în sală fiind numai securiști în civil și membri de partid. Deși toți cinci aveau locuri de muncă, au fost condamnați în baza art. 9 din Legea nr. 25/1976, la sesizarea Direcției pentru Probleme de Muncă și Ocrotiri Sociale. Practic, această Direcție cerea „încadrarea în muncă”. În ceea ce îl privește pe Radu Negrescu-Suțu, în sentință se menționează că „a declarat că lasă la aprecierea instanței cu privire la soluția ce se va pronunța, dar cere să se aibă în vedere motivele personale pe care le-a invocat și să se aprecieze că încadrarea sa în muncă este lipsită de sens”². Nu renunțase la slujbă, și chiar dacă ar fi făcut-o un atare gest nu afecta pe nimeni, „parazitismul social” fiind un eufemism din arsenalul propagandistic ideologic pentru eliminarea și reeducarea indezirabililor : „Prin sesizarea înregistrată sub nr. 5636/1977, Direcția pentru probleme de muncă și cercetări sociale a Municipiului București – biroul forțe de muncă – a cerut acestei instanțe ca în conformitate cu disp. art. 9 din Legea 25/1976 privind încadrarea într-o muncă utilă a persoanelor apte de muncă, să oblige pe Negrescu Radu să presteze muncă pe timp de un an într-o unitate economică”³.

Dar Securitatea nu a fost mereu prea vigilentă sau prea inteligentă, deoarece a subestimat hotărârea celor cinci tineri de a fi liberi. Când, în vara anului 1977, au evadat de la Canal cu gândul de a intra în greva foamei, Radu Negrescu a avut grijă să ia carnetul de muncă, pe care a reușit să-l trimită la Europa Liberă, prin canal diplomatic, cu ajutorul pictorului Mihai Gheorghe, un prieten din copilărie. A dovedit public că avea dreptate, că regimul de la București este mincinos, abuziv și acționează ilegal pentru a-și reduce la tăcere criticii. Negrescu era nevinovat, așa cum erau toți cinci. Și-au dat seama că nu pot fi ajutați decât de opinia publică occidentală, nu de guvernele statelor democratice. După evadare, Radu Negrescu a fost arestat împreună cu Vasile Constantinescu (unul dintre cei doi întâlniți la Canal) din curtea Ambasadei Statelor Unite ale Americii, „de sub nasul soldaților americani, care nu au intervenit în nici un fel! Chestia asta nu pot s-o uit!”⁴.

Este cu atât mai greu de înțeles unde sunt dosarele lor de anchetă. Supraviețuitorul grupului vorbește despre teancuri de declarații, bătaii, fotografiile față-profil, amprentare etc. : „Când ne-au arestat ne-au fost făcute poze din față și din profil, și toți milițienii aveau pozele noastre în buzunar pentru a ne recunoaște și ridica atunci

1. *Ibidem*.

2. *Ibidem*.

3. ACNSAS, fond Informativ, dosar 3056, vol. 1, f. 42.

4. Interviu cu Radu Negrescu-Suțu.

când fugeam de la Canal”¹. Au fost urmăriți ca-n filmele polițiste : pe străzi, în autobuze, peste tot. Securitatea nu avea de gând să-i lase pe tineri să creeze emulație, așa cum se întâmplase cu Paul Goma. Regimul de la București nu ar mai fi suportat încă o „parazitare”, încă o infectare a societății cu virusul dorului de ducă, de libertate. O dovedește o notă-raport din 26 octombrie 1977, o sinteză a măsurilor și rezultatelor acestora „pe linia atragerii opiniei publice la soluționarea unor infracțiuni și a experienței deținute în acest sens”². Potrivit datelor centralizate, „la toate inspectoratele s-a remarcat o preocupare corespunzătoare pentru perfecționarea căilor, formelor și metodelor de atragere a maselor la prevenirea săvârșirii de infracțiuni sau a altor manifestări anti-sociale, în scopul creării unui climat de respingere a oricărei încercări de a desfășura activitate ostilă”³.

Raportul conchide că măsurile au fost eficiente în 1977, de vreme ce: 1. a scăzut numărul celor care au călătorit în străinătate; 2. a scăzut numărul celor cu comportare necorespunzătoare (critică la adresa regimului) și 3. a crescut numărul celor care, la întoarcere, au sesizat Securitatea cu „aspecte cu caracter operativ”; toate acestea, pe fondul „măsurilor de atragere a opiniei publice luate pe linia combaterii tendințelor de emigrare” și a întreținerii în presă a „psihozei emigrării”⁴. De asemenea, în primele nouă luni ale anului 1977 au avut loc 158 de puneri în dezbateră publică, față de numai 10 în aceeași perioadă din 1976, „a elementelor care au încercat să comită fapte de natură să lezeze interesele politice ale statului nostru”⁵. Între cei 158 demascați public în 1977 se găsesc și cei cinci tineri trimiși la muncă forțată. Dezbaterile publice din 1977, ale căror ținte au fost Niță, Windisch, Negrescu, Păunescu și Marinescu, pot fi încadrate, dacă facem abstracție de contextul ideologic, în *Caragiale revival în interpretare originală*.

Un exemplu. Securitatea trimitea, la 1 februarie 1978, un raport recapitulativ, din care reiese că pe 5 iulie 1977 Nicolae Windisch a fost „pus în discuția publică în prezența reprezentanților adunării oamenilor muncii și a altor salariați”, deoarece[,] la începutul lunii mai[,] a redactat o scrisoare „cu conținut tendențios la adresa drepturilor și libertăților din țara noastră, solicitând intervenția președintelui SUA pentru a-i facilita plecarea definitivă din România”⁶. Potrivit aceluiași document, Windisch a depus scrisoarea la Ambasadele SUA, Angliei și RFG, iar în ziua de 19 iunie a trimis un exemplar și la postul de radio Europa Liberă. Acest din urmă gest a determinat luarea sa în supraveghere informativă generală, în *Centrul dir. de obiectiv 775*. Potrivit informațiilor furnizate de col. Chețu („din centrul inspectoratului nostru”), urmăritul a plecat definitiv din țară pe 30 noiembrie

1. *Ibidem*.

2. ACNSAS, fond Documentar, dosar 000120, vol. 5, ff. 1-5.

3. *Ibidem*.

4. *Ibidem*.

5. *Ibidem*.

6. ACNSAS, fond Informativ, dosar 309774, f. 1.

1977. Ca urmare, se propunea scoaterea lui din dosarul de obiectiv și clasarea la CID.

Un alt raport informează asupra modului în care a decurs dezbateră publică, evident, nu fără „aprobarea Comitetului de partid al Municipiului București, de către Comitetul de partid al Sect. 4”¹. Demascarea publică a avut loc în sala de ședințe a Întreprinderii de Instalații și Distribuția Gazelor Naturale din Bulevardul Mărășești nr. 6-8 din București. Documentul, semnat de aceiași Olar și Văsii, reia datele bine știute, însă furnizează detaliile organizării: participanții „au luat *la cunoștință* de faptele comise de WINDISCH NICOLAE... în cuvântul lor au dezaprobat și înfierat faptele sale, considerându-l drept un element descompus, aventurier și cu o slabă pregătire politică”; „pentru a-l reda societății, s-a propus *să se dispună desfacerea contractului de muncă* [s.n.] și trimiterea acestuia pe șantierul Canalului «Dunăre-Marea Neagră»”².

În sfârșit, procesul-verbal al Adunării Generale din 5 iulie 1977 ne dezvăluie un spectacol de revistă, dacă actorii n-ar fi fost chiar personajele, într-o piesă de un suprarealism socialist grotesc. Au luat cuvântul: 1. tov. Șerban Cristea, instructor PCR, sector 4, București, care a prezentat *obiectivul* Adunării: luarea în dezbateră publică a „atitudinii mârșave” a unui angajat „care a încercat prin unele metode să ponegreze țara noastră”³; 2. tov. Zărie Cocârțau (Caragiale ar fi fost invidios!), secretarul comitetului de partid, a citit un referat întru „edificarea” adunării; 3. tov. Ștefan Rotaru „arată că am fost martorii unui eveniment de mare gravitate”, din cauza unui „element tânăr care și-a trădat patria și care a arătat că nu mai are nimic comun cu colectivul nostru. Își exprimă regretul că acest tânăr nu a avut ce învăța din colectivul în care a făcut parte. Este foarte indignat și nu își poate exprima sentimentele de care este cuprins. Cere *să i se desfacă contractul de muncă* [s.n.] și să fie mutat la CENTRALA CANALULUI DUNĂRE-MAREA NEAGRĂ”; 4. tov. Alexandru Chirilă „arată că a ponegri țara, poporul, este asemănător de a-și ponegri părinții”, făcând aceeași propunere; 5. tov. Emil Văsii „se arată indignat că în colectivul nostru a funcționat numitul WINDISCH NICOLAE. Statul a cheltuit sume importante pentru educarea lui. Dezaprobarea colectivă este unanimă și susține sancțiunea cerută de antevorbitori și *să fie înlăturat din colectivul nostru* [s.n.]”; 6. tov. Marcel Mirea prezintă „fapta numitului Windisch Nicolae ca incompatibilă cu felul de a judeca al colectivului”; face aceleași propuneri; 7. tov. Alexandru Müller „arată că mai sunt elemente care numindu-se «*pleava societății*» [s.n.] apar în momentele grele ale existenței noastre”; face aceleași propuneri; 8. tov. Cecil Prutu (Caragiale!): „situația de astăzi este foarte gravă, deoarece nu poate crede că mai există și astfel de oameni. Trebuie o atenție mai mare pentru prevenirea unor asemenea situații”; încărcat de responsabilitate

1. *Ibidem*, f. 3.

2. *Ibidem*.

3. *Ibidem*, ff. 5-7.

vigilentă, face aceleași propuneri ; 9. tov. Ștefan Rădulescu vorbește despre realizările colectivului, despre recunoașterea meritelor acestuia din partea Comisiei Europene a gazelor naturale : „Asemenea acte la care s-a referit Darea de seamă *nu sunt compatibile cu morala noastră* [s.n.]”¹.

La final, „tov. Șerban Cristea arată că [Windisch] este un element lipsit de respect [față ?] de ceea ce a făcut statul nostru, un element descompus, care a vrut să lovească în munca noastră de zi cu zi. Să se gândească că *prin muncă se poate îndrepta momentul de rătăcire avut* [s.n.] și să se alinieze în continuare la munca noastră de construirea unei vieți noi” ; tov. Cristea supune la vot, „în unanimitate de voturi *Adunarea Generală hotărăște desfacerea contractului de muncă* [s.n.]”².

Cu unanimitate proletară este votată și pedeapsa cu trimiterea la Canal. *Semnează* dactilo (exact ca pe afișele de teatru !) scenariștii, scenografii și mașiniștii : tov. Cristea Șerban – PCR, sect. 4, tov. Rădulescu Ștefan – Director, tov. Cocârțau Zărie – secretar comitet de partid. Regizorul semnează doar rapoarte și note interne cu caracter STRICT SECRET. Reiese cât se poate de clar că folosirea Legii nr. 25/1976 făcea parte din arsenalul de pedepsire a indezirabililor, trimiși la muncă forțată nu pentru că ar fi fost paraziți care alterau societatea socialistă, ci pentru a fi reeducați.

Pe lângă umorul involuntar sinistru al documentelor din arhiva Securității, memorialistica directă a înregistrat adevărate situații anecdotice. Radu Negrescu își amintește, în urma schimbului de amintiri cu prietenii săi, câteva secvențe din timpul demascărilor tovrășești. Astfel, judecat de comitetul oamenilor muncii din întreprindere, Raymond Păunescu a fost întrebat de o muncitoare ce înțelege el prin „ideea de libertate” ; panicit că discuția s-ar putea transforma în opusul a ceea ce se intenționa, ofițerul MAI a răspuns : „Lasă asta tovrășico, nu ne interesează părerile dumnealui !”³. Pe Dan Niță l-a judecat comitetul de bloc, singurii găsiți acasă, intempestiv, fiind pensionarii și gospodinele. Pentru a da impuls dezbaterilor, un vecin pensionar a propus că „dacă acest trădător vrea să plece, eu zic să-l lăsăm să plece. Nu avem nevoie de asemenea elemente în mijlocul nostru” ; aflat la datorie, ofițerul securist responsabil a intervenit prompt, pentru că ordinele erau altele : „Nu tovarășe, nu pleacă nicăieri. Îl trimitem la muncă. Cred că asta ați vrut să spuneți, nu ?”⁴. Poate că bătrânul se încurcase în indicații. Sau poate că, știind situația lui Niță (soția lui, gravidă, ceruse azil politic Ambasadei americane din Teheran, pe 12 iunie 1976, în timpul unei delegații de serviciu, și ajunsese în Statele Unite, unde născuse un băiat), intenționat a abordat astfel problema, încercând să-l ajute.

În reeducarea postdejist-stalinistă prin muncă, judecarea *elementelor nesănătoase* este fixată, chipurile, de oamenii muncii. Este o dictatură a proletariatului

1. *Ibidem*.

2. *Ibidem*.

3. Radu Negrescu-Suțu, *Dialogul teologilor...*, p. 58.

4. ACNSAS, fond Informativ, dosar 309774, ff. 5-7.

de fațadă. Nu contează că individului (cu drepturi și libertăți pe hârtie) îi este terfelită demnitatea umană, întrucât pentru „colectiv” individul este un nonsens. În ciuda faptului că funcționează în *câmpul muncii*, cu contract, care îi este *desfăcut* doar pentru ca în aceeași zi să poată fi condamnat de o instanță de la Judecătoria sectorului 7 București, la un an de muncă forțată la Canal. Însă „elementele”, „dușmani înrăiți”, „trădători de patrie”, deși demascați, nu s-au autodemascată, nici nu au mimat autocritica, ci au fost consecvenți: nu au renunțat la gândul de a părăsi definitiv România comunistă. Datorită Securității, s-a păstrat și dovada „înfierării”, nu mai puțin de cinci pagini A4 de transcrieri ale luărilor de cuvânt, în cea mai pură limbă de lemn.

Declarația olografă a lui Windisch, din ziua de 3 iulie 1977 – intervalul în care cei cinci erau anchetați și bătuți la sediul Securității din strada Beldiman –, arată cât se poate de clar că toată înscenarea cazului de parazitism a avut un singur scop: de a-i „calma”, de a scădea șansele acestora de a crea aderenți, pe fondul Mișcării pentru drepturile omului. Chinuit fizic și moral în anchetă, Windisch scrie totuși: „În prezent [s.n.] salariat al Întreprinderii de Rețele și Instalații Gaze Naturale București la Secția Catodică/str. Arh. Hârjeu nr. 57/” – nici vorbă să refuze să se *încadreze în câmpul muncii*; declarația¹ pare un raport asupra muncii lui, reieșind, cu detalii, cât de mult își dădea silința, în ciuda faptului că era necalificat.

Prezentă ca parte civilă în proces, Direcția pentru Probleme de Muncă și Ocrotire Socială, reprezentată de Dumitru Godgescu, a acționat în tandem cu Procuratura. El a cerut instanței „să dispună *obligarea* [s.n.] acestuia potrivit disp. art. 9 din Lg. 25/1976 la prestarea unei munci utile în cadrul unui Șantier Construcții Investiții din jud. Constanța”, iar procurorul a cerut „admiterea sesizării, subliniind în concluziile sale faptul că persoana a cărei încadrare în muncă s-a solicitat nu are nici un motiv temeinic care să-i justifice atitudinea”². Deși reprezentanții instituțiilor represive insistă pe aspectul „muncii”, inculpatul insistă „că-și menține atitudinea de indiferență față de sprijinul solicitat precizând totodată că nu înțelege să renunțe la cererea sa de a părăsi definitiv țara”³. Altfel spus: *nu vrei* (să renunți la plecare), *te obligăm* (să rămâi, prin muncă forțată). Este exclus ca Windisch să fi folosit o astfel de formulă, cu atât mai mult cu cât este deliberat neclară: *atitudinea de indiferență față de sprijinul solicitat*. Sprijinul acordat de stat individului? Pentru construirea patriei socialiste?

O retorică de lemn încheiată în logică dialectică printr-o sentință care-l obligă pe tânărul neconform ideologic „să presteze muncă pe timp de un an” la Canal, acolo, unde, cu un sfert de secol în urmă, fuseseră chinuiți, înfometăți, îmbolnăviți, uciși, reeducați mii de indezirabili ai regimului comunist. Practicând un

1. *Ibidem*, ff. 22-23 r-v.

2. *Ibidem*, ff. 17-18 r-v.

3. *Ibidem*.

stalinism după Stalin, la 12 ani după moartea lui Gheorghe Gheorghiu-Dej, regimul Nicolae Ceaușescu afișa discursul dreptății și echității socialiste. Propaganda oficială nu a reușit însă împiedicarea aflării adevărului despre regimul de control totalitar. Cei cinci tineri neconformi cu *normele eticii și echității socialiste* au fost duși, imediat după pronunțarea sentinței, la Canal și repartizați astfel : Radu Negrescu-Suțu în comuna Basarabi, doi la Medgidia și doi la Cernavodă. A doua zi, pe 6 iulie, a fost adus inginerul Vasile Constantinescu. O lună mai târziu, pe 6 august, și Dragoș Neamțu, desenator tehnic, student, în vârstă de 21 de ani.

Memoriile adresate de către cei cinci opozanți procurorului general al RSR, Gheorghe Bobocea, în vederea recursului extraordinar nu au avut sorti de izbândă. Eliminând și această ultimă formă legală de acțiune, tinerii au trimis memoriile oficialilor străini și unor organizații internaționale.

În Memoriul către senatorul american H. Jackson și organizația Amnesty International, ei menționau „folosirea legii civile nr. 25 din 1976 împotriva disidenților, mai ales că cinci dintre noi suntem semnatari ai apelului lui Goma, ne îndreptățește să ne considerăm deținuți politici, pedepsiți pentru delict de opinie”¹. Anunțau că vor intra în greva foamei, începând cu 1 septembrie, dacă regimul de la București nu le va da voie să emigreze. În realitate, au început greva pe 23 august. Pe 21 august 1977, englezul Andrew Wilson își intitula articolul din *The Observer* astfel : „Gulag on the Danube”, în care prezenta pe scurt situația la zi a celor șapte români aflați în conflict cu autoritățile de la București.

Tânărul Dragoș Neamțu i-a adresat, la 7 august 1977, o scrisoare lui Nicolae Ceaușescu :

Bazându-mă pe rezultatele Conferinței de la Helsinki și pe legile enunțate de Carta Națiunilor Unite, legi ratificate de d-stră înșivă privind libera emigrare, am informat autoritățile în drept de intenția mea de a părăsi România. Văzând că nu primesc nici un rezultat, am scris postului de radio „Europa Liberă” pentru a arăta și dovedi autorităților române hotărârea pe care am luat-o, considerându-mă semnatar al scrisorii lui Paul Goma. Hotărârea mea de a emigra am luat-o și o voi menține cu orice sacrificii².

După 5 iulie 1977, Radu Negrescu-Suțu a continuat să trimită scrisori și memorii, precum și actele doveditoare ale situației juridice în care se aflau. Adresându-se postului Europa Liberă, cerea : „Să se difuzeze situația noastră actuală din care nu întrezărim vreo scăpare în viitorul apropiat, ci din contră, ne așteptăm la represalii înăsprite. Încercăm în zadar să luăm legătura cu Dl Paul Goma și suntem informați de același lucru din partea sa”³. Deși Paul Goma fusese arestat la 1 aprilie și eliberat la 6 mai, după un scenariu demn de Hollywood, numele său încă

1. Av. Cornel Dumitrescu, „Ogorul semănat de Goma...”, pp. 3, 5.

2. *Ibidem*.

3. *Ibidem*.

mai putea forța niște uși către lumea liberă. Hipnoza ideologică fusese zguduită de încăpățânarea unui scriitor, fost deținut politic, de a arăta lumii democratice și românilor că și ei au drepturi. Românii din emigrație și opinia publică occidentală era atentă la ce se întâmpla în România, acolo unde părea că nimic nu indispușe de ani buni regimul totalitar. Atitudinea Grupului Goma a fost motivul pentru care Europa Liberă a devenit portavocea acestei mișcări – numită poetic și „Primăvara lui Goma”. Șansa de a supraviețui și de a emigra, în sute de cazuri, a fost spargerea consemnului tăcerii și a secretului, publicarea și mediatizarea numelor.

În august, cei șapte au fugit din locurile de detenție de la Canal și au declarat greva foamei în apartamentul lui Radu Negrescu-Suțu, situat în strada Compozitorilor¹ nr. 5. Greva foamei era o formă de protest pe care regimul comunist nu o accepta nici în închisorile politice, cu atât mai puțin în „libertate”, de unde avea șanse să ajungă la cunoștința opiniei publice. Vrând să pătrundă până la greviști, doi jurnaliști olandezi de la *Het Parool* au fost bătuți de securiști și le-a fost confiscată aparatul. Așa cum va fi bătut și ziaristul francez Bernard Poulet, la Ploiești, în ziua de 11 februarie 1982, doar pentru că a vrut să ajungă în apartamentul disidentului Vasile Paraschiv, pentru a sta de vorbă și a se asigura că este bine².

Securitatea a intrat imediat în dispozitiv, după cum avea să povestească Iosif Dan Niță la câțiva ani după întâmplări :

Telefonul a fost tăiat, blocul înconjurat, au fost postate sentinele pe bloc și în afara lui. Apoi ușa apartamentului a fost spartă și au năvălit numeroși civili și milițieni. Milițienii formau ariergarda. Civili erau înarmați cu bastoane de cauciuc pe care au început a le manevra ca niște profesioniști. Și-au făcut datoria pentru 10 ani. Desculți, dezbrăcați, cu cătușe la mâini și loviți cu bastoanele în spate, am fost scoși din casă. Afară, lumea se uita îngrozită. În fața blocului, înainte de a fi aruncați în dubă, ni s-a mai tras o bătaie ca să vadă poporul cum sunt pedepsiți trădătorii și să-i piară chefel oricui și-ar mai cere drepturile. „Maestru de arme” a fost maiorul Cârnu, care personal a recunoscut că tot ce știe mai bine e să bată. Într-adevăr, știa³.

Considerat cap al răutăților pentru că și-a pus la dispoziție apartamentul în vederea unui act atât de „dușmănos”, Radu Negrescu a fost tratat în consecință.

1. Locație predestinată – strada/aleea Compozitorilor, din cartierul Drumul Taberei, acolo unde cu câteva luni înainte sute de români făcuseră un adevărat pelerinaj la locuința lui Paul Goma, înfruntând barajele Securității, cu riscul de a fi arestați, ceea ce s-a și întâmplat cu mulți dintre ei.
2. Pe larg, în Vasile Paraschiv, *Așa nu se mai poate, tovarășe Nicolae Ceaușescu ! (Memorii după 20 de ani)*, Editura Curtea Veche, București, 2007.
3. Din Scrisoarea deschisă de protest adresată lui Nicolae Ceaușescu de către Dan Niță, din Los Angeles, la 15 februarie 1979, apărută sub titlul „Aceasta este confesiunea mea”, în rubrica „Reportajul politic” a publicației *Cuvântul românesc*, din Hamilton, Canada, 1979 ; publicația a fost editată de George Bălașu până în 2005.

După ce au mai fost bătuți o dată la sediul Securității din Calea Rahovei, au fost dați pe mâna „unor domni în costume și cu maniere elegante”¹, pentru declarații. Chiar și așa, greviștii nu au încetat protestul și au fost transportați în două dube-penitenciar, sub directă supraveghere a col. Maxim din Medgidia, care i-a avertizat „printre dinți că ne va acorda toată atenția pe care o merităm de îndată ce vom ajunge «acasă»”². Transportați într-o aripă dezafectată a Fabricii de ciment din Medgidia, sub supraveghere permanentă, au fost interogați și bătuți cu bestialitate, astfel încât Marinescu nu a mai fost recunoscut de prietenii săi. Pentru că nu au cedat, au fost duși cu forța la spitalul din Medgidia și hrăniți artificial, împotriva voinței lor, cu fiole de glucoză, iar Negrescu a *beneficiat* și de o transfuzie, din cauza torturii suplimentare suferite acasă, ca gazdă a grevei. Tratamentul constituia o încălcare a dreptului protestatarului: „Doctorii și surorile care au executat ordinele Securității aveau priviri mai speriate decât ale noastre”³.

Sub presiunea opiniei publice internaționale, prin eforturile Amnesty International, în noiembrie 1977, Procuratura generală a RSR „a descoperit că instanța *greșise* [s.n.] când ne condamnase, așa că a introdus recurs extraordinar împotriva sentinței pronunțate în 5 iulie”⁴.

La sfârșitul anului 1977, sub titlul „Plecarea din paradisul lui Ceaușescu. Disidenții români la Viena”, publicația *Die Weltwoche* făcea un rezumat al epopeii celor cinci, exprimându-și mirarea că unul dintre regimurile comuniste din Europa cu o politică internă dintre cele mai dure i-a lăsat pe protestatari să plece, cu atât mai mult cu cât, „deși aparțineau cercului de dizidenți din anturajul scriitorului Paul Goma nu erau nume proeminente și nu aveau nici un sprijin internațional. Nici PEN Clubul, nici o oarecare Academie de știință nu mai putea ține o mână protectoare deasupra lor...”⁵. Ceea ce doar încearcă să sugereze publicația elvețiană este o problemă de pragmatism politic și diplomatic internațional. În ciuda întâlnirilor la nivel înalt din cadrul Conferinței pentru Cooperare și Securitate în Europa de la Belgrad, încălcările drepturilor omului în România erau semnalate în primul rând prin intermediul postului de radio Europa Liberă, finanțat de CIA, apoi, din 1972, de Congresul Statelor Unite. Schimbarea finanțatorului a determinat și modificarea nuanțată a comentariilor politice. La sfârșitul anilor 1970, prioritatea redactorilor de limba română ai postului de radio nu mai era punerea sub lupă a regimului de la București, Statele Unite urmărindu-și interesele geostrategice în jocul sferelor de influență cu Uniunea Sovietică. Pretinsa politică

1. *Ibidem*.

2. *Ibidem*.

3. Cf. Radu Negrescu-Suțu, *Dialogul teologilor...*, pp. 64-65.

4. *Ibidem*, p. 65.

5. „Auszug aus Ceausescus Paradies. Rumänische Dissidenten in Wien/Von”, *Die Weltwoche*, 21 decembrie 1977.

externă independentă a lui Ceaușescu față de Moscova trecea pe primul loc în prioritățile analiștilor oficiali americani, natura internă totalitară a regimului comunist nefiind pe agenda lor de priorități. Cu toate acestea, angajații și colaboratorii români ai postului Europa Liberă au reușit, uneori asumând riscul de a nu o mai putea face, să țină trează o conștiință a solidarității externe cu românii aflați în interiorul granițelor ideologice.

Mișcarea Goma fusese prea mult pentru relațiile româno-americane. Regimul comunist încercase, prin desfășurarea unui dispozitiv de război, să mușamalizeze „afacerea Goma”. În iunie același an (parcă prevestind greva minerilor ce avea să urmeze) răzbăteau încă voci nemulțumite, președintele american Jimmy Carter primea scrisori de la românii ale căror drepturi erau violent încălcate. Salvarea lor nu a venit nici de la „campiona democrației”, nici de la alt stat care ar fi dorit să înfrunte, practic, lagărul socialist. Ci de la încăpățânarea protestatarilor care au reușit să țină în priză interesul unor organizații nonguvernamentale, precum Amnesty International: „Au făcut greva foamei, au refuzat să lucreze, au trimis scrisori pe ascuns la Amnesty International și în străinătate. Pe scurt, au arătat în toate modurile posibile că nu sunt dispuși să capituleze. La aceasta i-a ajutat cu siguranță și faptul că erau cinci și că în lagăr au mai găsit alți doi condamnați – un inginer de 33 de ani și un student de 21 de ani, care ispășeau aceleași condamnări pentru aceleași motive. Nici unul nu trebuia să lupte singur”¹.

De solidaritatea românilor împotriva comunismului se temea regimul de la București, dar și de solidarizarea opiniei publice internaționale. Dar pragmatismul occidental se putea dovedi foarte diferit de cel american. Un exemplu concludent este anularea vizitei oficiale în România, în septembrie 1982, a președintelui socialist François Mitterrand, după ce Departamentul Securității Teritoriale Franceze (DST) descălcise planurile Securității române de a-i elimina pe scriitorii Virgil Tănase și Paul Goma, prin două operațiuni proiectate ale ofițerului de Securitate Pavel Haiducu. Comunicatul de presă dat publicității de instituția prezidențială a Franței, deși exprima sec faptul că președintele François Mitterrand are o agendă foarte încărcată, a fost o palmă peste obrazul lui Nicolae Ceaușescu și un semnal că un stat precum Franța nu tolerează asasinatele politice pe teritoriul său și nici jocurile de-a spionii².

Un al doilea Apel al Grupului a fost publicat tot în *Die Weltwoche*, pe 7 septembrie 1977. În ciuda semnalelor de ajutorare, protestatarii erau îngrijorați :

1. *Ibidem*.

2. Labirintul legăturilor dintre Securitate și unii membri ai DST (și ai politicii franceze), cu ramificații în KGB, sunt descălcite de Liviu Tofan, pe fondul clarificării „afacerii Tănase-Goma”, desfășurată în 1982, dejucată de DST în colaborare cu defectorul Haiducu și cu cei doi scriitori. Vezi Liviu Tofan, *A patra ipoteză. Anchetă despre o uluitoare afacere de spionaj*, Editura Polirom, Iași, 2012.

Pentru că ne găsim într-o situație disperată, pentru că am fost torturați, pentru că am fost condamnați pe nedrept, pentru că suntem izolați – și aceasta numai pentru că am cerut aplicarea Drepturilor Omului în țara noastră, pentru că viața ne este în pericol, pentru că am fost condamnați pentru delict de opinie, lansăm un apel deschis tuturor celor care luptă pentru respectarea Drepturilor Omului, D-lui J. Carter – Președintele SUA și astfel facem public acest al doilea apel disperat, pentru salvarea vieților și libertăților noastre.

La apelul nostru au aderat fără rezerve: Vasile Constantinescu – care a fost închis, de asemenea ca semnatar al Apelului lui Paul Goma, interogat, bătut și condamnat la muncă silnică la Canal, și Dragoș Neamțu – care a trimis două scrisori la Radio „Europa Liberă” și care a fost interceptat, urmărit și acum constrâns să fugă de acasă și să trăiască ascuns¹.

Reportajul este ilustrat cu o imagine în care Ceaușescu apare la microfon, în fața unei mulțimi. Legenda: *Nicolae Ceausescu: liberale Aussenpolitik, starre Innenpolitik* (Nicolae Ceaușescu: politică externă liberală, politică internă rigidă).

În volumul-document *Culoarea curcubeului*, Paul Goma amintește despre cei cinci astfel:

Torționarii: Col. STANCIU și Col. CHIRIAC – i-au anchetat și bătut cu sălbăticie în mai multe rânduri la sediul Securității din str. Beldiman, în iunie 1977. Păunescu a fost scos pe targă, inconștient. Judecătorul Liviu GIURGIU și Procurorul Victor ZEICESCU i-au condamnat pe data de 5 iulie 1977 la 1 an de muncă forțată la Canal. Col. MATEI și Col. RĂDULESCU au anchetat de mai multe ori, după metoda „securiștilor buni”, fără bătaie. Maiorul CĂRNARU și Colonelul-procuror BÂRCĂ i-au torturat pentru a înceta greva foamei, în locuința lui Radu Negrescu din Aleea Compozitorilor, cartierul Drumul Taberei din București, apoi la sediul Securității din Calea Rahovei. Radu Negrescu, ca gazdă, a fost bătut până la pierderea cunoștinței și lovit cu bastonul de cauciuc peste testicule. Col. MAXIM din Medgidia i-a anchetat cu cruzime la Canal, în special, în timpul grevei foamei, în septembrie 1977, încercând să-i determine să înceteze greva².

În prima jumătate a lunii octombrie 1977, cei șapte au trimis lumii libere un al treilea Apel, care s-a pierdut. Pe 14 octombrie ziarul *Het Parool* din Amsterdam publica un articol recapitulativ. Paul Goma este menționat drept „protector”, deoarece beneficiase de o campanie de susținere externă amplă. În ce măsură putea să vegheze scriitorul opozant la soarta celor șapte este dificil de precizat, având mai degrabă rostul de a atrage atenția oficialităților române că Occidentul nu a

1. „Geschlagen und zu Zwangsarbeit verurteilt. Fünf rumänische Menschenrechtler rufen zum zweitenmal um Hilfe”, *Die Weltwoche*, 07.09.1977.
2. *Culoarea curcubeului 77. Cod „Bărbosul”*, Eagle Publishing House, București, 2010; vezi și ediția revăzută *Culoarea curcubeului 77 (Cutremurul oamenilor)*, precum și volumul *Cod „Bărbosul”*, Editura Ratio et Revelatio, Oradea, 2015.

îngropat „cazul”. El însuși va fi determinat să părăsească țara, pe 20 noiembrie 1977. Toate „focarele” vor fi stinse în câteva luni, inclusiv prin plecarea celor șapte.

În textul intitulat „Cine mai e în Curtea Supremă de Justiție?”, ziaristul Sorin Roșca Stănescu făcea public, la 4 iulie 1991, cazul tinerilor judecați sumar și condamnați la 5 iulie 1977. Pentru a îndepărta orice suspiciune legată de o posibilă coincidență, ziaristul l-a contactat pe Liviu Giurgiu: „Așa cum era normal, am luat legătura cu dl Liviu Giurgiu. Domnia sa a confirmat că a fost judecător în cauza semnalată de corespondentul nostru [Radu Negrescu], dar a negat că procesul ar fi fost de natură politică și că ar fi îndeplinit ordinele Securității”¹. Un detaliu precum desfacerea ilegală a contractului de muncă pentru a asigura „temei legal” în vederea pronunțării unei sentințe aberante nu a reținut atenția.

În februarie 1994, președintele Comisiei pentru cercetarea abuzurilor și petiții, din cadrul Senatului României, Constantin Ticu Dumitrescu, adresa Parchetului de pe lângă Curtea Supremă de Justiție o adresă prin care cerea: „Să adânciți ancheta în acest caz [Radu Negrescu], făcând apel la toate instituțiile și mijloacele legale, inclusiv SRI, pentru a se reconstitui întregul adevăr. În același sens, dorim să audiem și pe judecătorul de atunci, Liviu Giurgiu, precum și pe procurorul Zeicescu Victor, fapt pentru care vă rugăm să ne ajutați spre a stabili cu persoanele respective, legăturile necesare”². Solicitarea nu a primit răspuns. Liviu Giurgiu a fost eliberat din funcție și renumit în funcția de judecător la Curtea Supremă de Justiție prin același *Decret nr. 190/1 iunie 1998 privind numiri și eliberări din funcție la Curtea Supremă de Justiție*, semnat de președintele României³.

În Buletinul informativ *Europa Liberă* nr. 269, redactat pentru uz intern de UM 0920⁴, se face un rezumat al transmisiunilor din ziua de 27 septembrie 1977. Sunt menționate subiectele din cadrul emisiunii „Actualitatea românească”: apelul prezentat de Eugen Ionescu în cadrul unei reuniuni ce a avut loc la Paris, la sfârșitul lunii august, din inițiativa disidenților ruși, pe tema libertăților individuale. Apelul fusese redactat de Comitetul francez pentru apărarea drepturilor omului în România, datorită îngrijorării față de soarta lui Paul Goma, dar și a unor aderenți la Mișcarea pentru drepturile omului inițiată de acesta, precum Vasile Paraschiv, Paulina Cătănescu și Păun Stoian. Comitetul monitoriza și cazul celor cinci tineri

1. În rubrica „Statul de drept și drepturile omului”, *România liberă*, serie nouă, nr. 434, joi, 4 iulie 1991.
2. Conform copiei trimise „Spre știință petentului”, înregistrată la 1 februarie 1994, cu nr. 3852, la Comisia pentru cercetarea abuzurilor și petiții, Parlamentul României – Senat. Obținută prin amabilitatea dlui Radu Negrescu-Suțu.
3. Disponibil la on-line la adresa http://www.cdep.ro/pls/legis/legis_pck.htm_act_text?id=17642 (accesat la 8.03.2013).
4. ACNSAS, fond Informativ, dosar 2217, vol. 12, ff. 216-217; UM 0920 este codul pentru DIE (Direcția de Informații Externe).

Iosif Niță, Radu Negrescu, Raymond Păunescu, Nicolae Vindis [Windisch] și al muncitorului Ion Marinescu, dați afară din slujbă, în mod abuziv și consemnați la un an de muncă obligatorie la Canalul Dunăre-Marea Neagră, pentru că au lansat un apel participanților la Conferința de la Belgrad.

Comitetul francez atrage atenția opiniei publice și asupra celor nouă persoane, care la începutul lunii iulie, cerând să plece definitiv din România, au fost și ele condamnate la un an de muncă obligatorie, în condițiile cele mai insalubre, pe Insula Mare a Brăilei. Aceste persoane sunt: Cristian Ionescu, Cornel Urdăreanu, Cornel Munteanu, Adrian Mutică, Adrian Șinca¹, Constantin Hulduban, Mihai Călin Gherman, Liviu Burețiu și Cristian Oniț(i)u².

Într-un tabel nominal emis de Direcția de pașapoarte, evidența străinilor și controlul trecerii frontierei din 24 septembrie 1977 conținând 45 de nume ale semnatarilor „scrisorii lui Paul Goma, cunoscuți că au solicitat plecarea din țară ori renunțarea la cetățenia română și ale căror cereri nu au fost soluționate până în prezent”³, regăsim atât numele celor șapte din grupul ajuns la Canal, cât și numele celor nouă duși în Balta Brăilei, toți judecați pe baza Legii nr. 25/1976.

Radu Negrescu-Suțu rememorează, într-un interviu difuzat de Radio România Internațional, contextul și mobilul protestului din 1977, sub titlul „Regăsirea demnității de om”. Aflăm că Dragoș Neamțu și Vasile Constantinescu au semnat ulterior Apelul celor 5, ajungând astfel să fie și ei condamnați; că grupul a fost susținut de Vasile Paraschiv și

ulterior, după exemplul nostru, s-au mai format alte două grupuri în București, alcătuite din băieți ceva mai tineri decât noi, dar la fel de determinați, pe care i-am întâlnit și sfătuit cum să procedeze, condamnați și ei la muncă forțată în Balta Brăilei. Deci „ogorul semănat de Goma dădea roade”, se crease o avalanșă de protestatari și Securitatea se afla literalmente depășită de evenimente. (...) ajunși la capătul răbdărilor și nemaîntrezărind nici o schimbare a situației noastre, am decis, după aproape două luni, intrarea în greva foamei, chiar pe data de 23 August, spre a le sabota comuniștilor această dată comemorativă uzurpată. (...) Gama supliciilor era largă, mergând de la bătaia cu picioarele în stomac în timpul grevei foamei, bătaia cu bastonul de cauciuc peste testicule, bătaia în cerc a zece contra unul până la pierderea cunoștinței și ajungând până la „accidente” ce puteau fi mortale pe șantier, iar presiunile psihice erau și mai variate. Mai dureros era sentimentul de a fi devenit un fel de „paria” pe care nimeni nu-l mai cunoaște și pe care toată lumea îl evită: rude, prieteni, cunoștințe⁴.

1. A publicat un roman autobiografic, intitulat *Pașaport*, semnat Adrian Robert von Șinca, Editura ePublishers, București, 2015.
2. ACNSAS, fond Informativ, dosar 2217, vol. 12, ff. 216-217; UM 0920 este codul pentru DIE (Direcția de Informații Externe).
3. ACNSAS, fond Informativ, dosar 2217, vol. 12, ff. 222-227.
4. Radio România Internațional, 16 octombrie 2008, „Procesul comunismului: Interviul cu scriitorul Radu Negrescu-Suțu din Paris”, emisiune de Nicolae Mircea Năstase.

Cu modestie, supraviețuitorul Grupului consideră că

noi nu am făcut cine știe ce mișcare anti-comunistă, de mare curaj. A fost o întâmplare, căci oricine ar fi putut s-o facă, dacă s-ar fi gândit. Și dacă nu ne-am retractat semnăturile sub presiunea tăvălugului securist, cum au făcut-o alții, aceasta tot noroc a fost și nu curaj, căci nu pot ști dacă nu am fi cedat până la urmă dacă detenția s-ar fi prelungit ani de zile sau dacă am fi fost torturați mult mai intensiv decât am fost. În lupta cu fiara, nimeni nu-și cunoaște limitele rezistenței și ale curajului¹.

La 29 noiembrie 1977, intra în posesia Securității, prin intermediul informatorului „Mihai”, banda mașinii de scris a secretarei consilierului Ambasadei Franței la București – însărcinat cu Afaceri ad-intterim – Jean Brouste. De pe banda mașinii de scris a fost „cules” un raport confidențial adresat centralei Ministerului Afacerilor Externe din Paris, lui Luis Guirangaud (ministrul Afacerilor Externe – Direcția Europa de Est-Paris), în care se făcea un rezumat consistent al situației lui Paul Goma, până la data de 18 noiembrie 1977, când soții Goma au fost la Ambasadă „pentru obținerea vizei ca invitați speciali ai PEN-CLUB-ului francez”². Transcrierea conținea „un raport «FOARTE CONFIDENȚIAL»”, care concluzionează: „În paralel, membrii grupului de salariați ai hotelului de primă categorie care s-au adresat în scris ziarului elvețian «DIE WELTWOCHÉ» au primit promisiunea autorităților că vor fi autorizate să emigreze în SUA. Ei s-au abținut să se manifesteze în ultimul timp nemaivizitând nici cel puțin ambasada (SUA) de la București. Condamnați să lucreze în zona canalului, ei au fost până în prezent în mod dur persecutați”³.

Dați afară din serviciu în mod abuziv, arestați, demascați, judecați și condamnați în stare de urgență, apoi trimiși la muncă forțată în câteva colonii de la Canalul Dunăre-Marea Neagră, protagoniștii mai puțin cunoscuți ai Mișcării pentru drepturile omului din anul 1977 au plecat pe rând din România, începând cu toamna aceluiași an. Radu Negrescu-Suțu este singurul supraviețuitor din grupul inițial al celor cinci membri ai Grup Canal '77.

1. *Ibidem*.

2. ACNSAS, fond Informativ, dosar 2217, vol. 13, ff. 137-138.

3. *Ibidem*, f. 137 v.